

Sygn. akt I PSK 157/21

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa A. U.
przeciwko S. [...] Spółce Akcyjnej w B.
o rekompensatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 2 lipca 2020 r., sygn. akt X Pa [...],

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację pozwanej S. [...] SA w B. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 27 stycznia 2020 r. w sprawie z powództwa: A. U. o rekompensatę. Zdaniem Sądu Okręgowego powódka udowodniła, że spełniła wszystkie przewidziane prawem przesłanki uprawniające do świadczenia rekompensacyjnego. Była małżonką pracownika KWK „[...]” w B., wchodzącej w skład K. S.A. w K. Bezspornie zakład pracy zmarłego męża powódki prowadził wydobywanie węgla kamiennego w dniu 31 grudnia 2011 r. na podstawie koncesji. Jej małżonek zmarł w trakcie trwania stosunku pracy dnia 14 września 1979 r. W okresie zatrudnienia pobierał deputat węglowy. Powódka ma ustalone prawo do renty rodzinnej na stałe, którą to rentę pobiera. Faktycznie pobierała deputat węglowy po mężu do 2014 r. Mając

powyższe na uwadze Sąd Okręgowy wskazał, że na gruncie ustawy z dnia 23 listopada 2018 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego, powódka bezsprzecznie winna zostać zaliczona do grona osób uprawnionych do świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Niewątpliwie bowiem spełniła wszystkie przewidziane prawem przesłanki.

Skargę kasacyjną oparto na naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy: art. 227 k.p.c., art. 228 § 2 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c. i 382 k.p.c., art. 385 k.p.c. i art. 386 § 4 k.p.c., art. 387 § 2¹ k.p.c., a nadto art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c., a także na naruszeniu prawa materialnego: art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret trzecie lit. d, ust. 2 ustawy z dnia 23 listopada 2018 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego, art. 239 § 1 i § 2 k.p., art. 240 § 1-3 k.p., art. 241¹³ § 1 i § 2 k.p. oraz § 27 Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Węglowego z dnia 1 stycznia 1975 roku § 3 i 4 Załącznika nr 14 do Porozumienia zawartego 20 grudnia 2004 roku pomiędzy Zarządem K. [...] S.A. a organizacjami związków zawodowych.

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie i rozpoznanie skargi kasacyjnej pozwana wskazała na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, co pozwoli na wyjaśnienie:

1. czy ustawa z dnia 23 listopada 2018 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego, a w szczególności art. 2 ust. 2 ustawy, przyznaje i może przyznawać prawo do bezpłatnego węgla i prawo do rekompensaty między innymi wszystkim wdowom i wdowcom po pracownikach zmarłych w trakcie trwania stosunku pracy w przedsiębiorstwie górnicznym, którzy ponownie wyszli za mąż;

2. czy prawidłowym jest przyznanie świadczenia rekompensacyjnego na podstawie ustawy dla wdowy po pracowniku przedsiębiorstwa górniczego zmarłego w trakcie trwania stosunku pracy która ponownie wyszła za mąż z powołaniem się jedynie na art. 2 ust. 2 ustawy i bez rzeczywistego zbadania w dwuinstancyjnym postępowaniu jej uprawnienia do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, czy też warunkiem przyznania tego świadczenia jest posiadanie przez wdowę zwłaszcza od momentu ponownego zawarcia związku małżeńskiego prawa do bezpłatnego węgla na podstawie przepisów zakładowych,
3. a jeżeli zbadanie uprawnienia takiej wnioskodawczynie do bezpłatnego węgla na podstawie wewnątrzzakładowych przepisów prawa pracy jest konieczne, to które zakładowe przepisy prawa pracy znajdą zastosowanie przy takim badaniu, w szczególności czy będą to przepisy obowiązujące w dacie ustania stosunku pracy męża wnioskodawczynie będącej wdową po nim, czy też wprowadzone w życie i obowiązujące w okresie późniejszym i po wielu latach od chwili ustania stosunku pracy.

Ponadto pozwana wskazała na oczywiste naruszenie przez zaskarżony wyrok przepisów prawa procesowego i materialnego, co powoduje, że skarga jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Zgodnie z art. 398² § 2 pkt 2 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach dotyczących kar porządkowych, świadectwa pracy i roszczeń z tym związanych oraz o deputaty lub ich ekwiwalent. Przedmiotem sporu (a następnie zaskarżenia) w niniejszej sprawie była zasadność roszczenia powódki o zapłatę kwoty 10.000 zł tytułem rekompensaty, czyli *de facto* utraty prawa do bezpłatnego węgla (deputatu). Spór osadzony jest w przepisach ustawie z dnia 23 listopada 2018 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby

niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego (Dz.U. z 2019 r., poz. 29). Tak też przedmiot sporu (o rekompensatę) określiły Sądy obu instancji w komparacji swoich orzeczeń.

Zdaniem Sądu Najwyższego, określony w takich sposób przedmiot sporu bez wątplenia mieści się w pojęciu „sprawy o deputaty lub ich ekwiwalent”, użyty w art. 398² § 2 pkt 2 k.p.c., a określający przedmiotowo rodzaje spraw, w których skarga kasacyjna jest niedopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2007 r., I PK 280/06 oraz z dnia 6 lutego 2020 r., II UK 273/18, Legalis nr 2370767).

Deputaty węglowe i ekwiwalenty pieniężne za nie są traktowane jako składniki wynagrodzenia za pracę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 września 1986 r., III PZP 36/86, LEX nr 14645), a roszczenia o ich zapłatę są roszczeniami majątkowymi. Jednak – mimo majątkowego (płacowego) charakteru tych świadczeń – ustawodawca wyłączył dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku rozstrzygającego o tego rodzaju roszczeniach.

W następstwie stwierdzenia, że skarga kasacyjna okazała się niedopuszczalna przedmiotowo w związku z roszczeniem powódki o zasądzenie ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy, podlegała ona odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 i § 2 pkt 2 k.p.c.

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy we wcześniejszych orzeczeniach dotyczących rekompensaty za utratę prawa do bezpłatnego węgla (por. postanowienia: z 18 listopada 2020 r., I PK 228/19, niepubl.; z 9 grudnia 2020 r., I PK 211/19, LEX nr 3182902; z 12 stycznia 2021 r., I PSK 3/21, niepubl.; z 13 kwietnia 2021 r., I PSK 48/21, niepubl.; z 18 maja 2021 r., I PSKP 15/21, niepubl.; z 22 lipca 2021 r., I PSK 61/21, niepubl.; z 30 września 2021 r., I PSK 101/21, niepubl.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 i § 2 pkt 2 k.p.c. jako niedopuszczalną.